

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za povijest
Katedra za metodiku nastave povijesti
Akademska godina 2017./2018.

Priprema za nastavni sat:

SPARTA I ATENA

Datum:

Tvrtko Pleić

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVNOG SATA IZ POVLJESTI

I. OPĆI PODACI

Nastavna jedinica: <i>SPARTA I ATENA</i>		Tip sata: <i>OBRADA</i>
Nastavna cjelina/tema: USPON STARE GRČKE		
Škola: Osnovna škola „August Harambašić“, Donji Miholjac		Mentor/ica:
Razred: 5.b	Br. učenika: 18	S posebnim potrebama:
Sat u rasporedu: 2.	Vrijeme (od-do): 9,00 - 9,45	Datum: 15. 1. 2018.

II. ISHODI UČENJA (znanja, vještine, stavovi i vrijednosti)

Učenci će moći:

1. **odrediti** geografski smještaj Sparte i Atene
2. **ocijeniti** geografske položaje sintetičko-sinhronijskim pristupom (prometni, fizičkogeografski, ekonomskogeografski) na primjerenoj razini
3. **uspoređivati** društva Starog svijeta na odabranim primjerima
4. adekvatno **upotrijebiti** historijsko i geografsko nazivlje (*Peloponez, Atika, Dorani, Jonjani, polis, aristokracija, arhonti, efori*)
5. **uspoređivati** antički odgoj sa suvremenim
6. **opisati** društveno-političko uređenje Sparte i Atene

TAKSONOMSKA TABLICA (ishode koji pripadaju kognitivnom području treba svrstati u taksonomsku tablicu)

DIMENZIJA ZNANJA	DIMENZIJA KOGNITIVNIH PROCESA					
	1. Zapamtiti	2. Razumjeti	3. Primijeniti	4. Analizirati	5. Vrednovati	6. Stvarati
A. ČINJENIČNO ZNANJE	4, 6					
B. KONCEPTUALNO ZNANJE	1			3, 5	2	
C. PROCEDURALNO ZNANJE			4			
D. METAKOGNITIVNO ZNANJE						
AFEKTIVNO PODRUČJE						

Ishodi	<ol style="list-style-type: none">1. Učenici će razvijati vještinu usmenog izražavanja2. <ol style="list-style-type: none">a) Učenici će propitkivati vlastiti odgojb) Učenici će uvidati razlike odgoja nekada i danas3. Učenici će se stavljati u uloge drugog i razumjevanje drugih.
---------------	--

III. POPIS PRILOGA*

Prilog 1. Prikaz spartanske obitelji

Prilog 2. Prikaz atenske obitelji

* VAŽNO: Uz popis, pripremi valja priložiti sve materijale koji se koriste na satu (radne listiće, izvore, slike, PowerPoint prezentacije itd.).

IV. KORELACIJA (veze s drugim nastavnim predmetima)

GOO - državno ustrojstvo

SRZ - odgoj

TZK - razvoj psihomotoričkih znanja i vještina i shvaćanje važnosti istih

geografija - snalaženje na geografskoj karti

V. LITERATURA

a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja):

1. Šarunić, D., Benčić, D. (2014): *VREMEPLOV 5*, udžbenik, PROFIL
2. Šarunić, D., Benčić, D. (2014): *VREMEPLOV 5*, radna bilježnica, PROFIL

b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka):

Metodičko-pedagoško-psihološka:

- Matijević, M., Bilić, V., Opić, S. (2016): *Pedagogija za nastavnike*, Školska knjiga, Zagreb
- Vizek Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V., Miljković, D. (2003): *Psihologija obrazovanja*, IEP, Zagreb
- Koren, S. (2014): *Čemu nas uči povijest?*, Profil International, Zagreb
- Kyriacou, C. (2001): *Temeljna nastavna umijeća*, Educa, Zagreb
- Stradling, R. (2006): *Multiperspektivnost u nastavi povijesti*, Srednja Europa, Zagreb

Stručno-znanstvena:

- Matijević, M., Opić, S. (2016): „Povijest odgoja“ u *Pedagogija za nastavnike*, Školska knjiga, Zagreb
- Vresk, M. (2002): *Razvoj urbanih sistema u svijetu*, Školska knjiga, Zagreb
- Lisičar, P. (1971): *Grci i Rimljani*, Školska knjiga, Zagreb

VI. PREGLED I STRUKTURA SADRŽAJA

- Činjenično znanje
 - pojmovi: geruzija, efori, perijeci, heloti, aristokracija, republika
- Konceptualno znanje
 - snalaženje na geografskoj karti: Sparta, Atena te Peloponez i Atika
 - sličnosti društveno-političkog ustroja Sparte, Atene i Egipta te njihove prirodno-geografske determinante razvoja koje impliciraju njihov geografski položaj (učenike se ne uvodi u pojmove i diferencijacije geografski smještaj i položaj)
 - poveznica odgoja i razvoja polisa (Sparta i vojnički odgoj i rat kao dominantna *djelatnost*; Atena i razvoj duha i tijela koji je povezan s napretkom Atene)
 - usporedba antičkog odgoja s današnjim odgojem
 - usporedba društava Starog svijeta na odabranim primjerima (političko uređenje, društvena struktura) Sparte, Atene i Egipta
- Proceduralno znanje
 - na temelju ranijih spoznaja (1. cjelina) analizirati tekst uz slikovni prilog i slikovni prilog kao takav
 - u razgovoru o poznatim temama vezanim uz gradivo adekvatno upotrebljavati nove usvojene pojmove
 - uživljavanje u povijest kroz pisanje sastavka na temu Ja kao spartansko dijete ili Ja kao atensko dijete
- Metakognitivno znanje
 - stečenim znanjima i utvrđivanjem istog oblikovati sastavak kao rezultat historijske imaginacije

VII. PLAN PLOČE

SPARTA I ATENA

Polis	Sparta	Atena
Gdje?	poluotok Peloponez	poluotok Atika
Tko?	Dorani	Jonjani
Vlast?	monarhija	aristokratska republika

- spartansko društvo
 - heloti = robovi
 - perijeci = osobno slobodni ljudi, ali bez prava
 - spartijati = osobno slobodni, sa svim pravima
- u Sparti se odgoj temeljio na pripremanju djece za ratove
- u Ateni žene i djece su osobno slobodni, ali bez političkih prava, dok su punoljetni muškarci građani sa svim pravima
- u Ateni odgoj morao pridonijeti razvoju čovječjeg tijela i intelektualnom i duhovnom razvoju

VIII. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

7

STRUKTURA NASTAVNOG SATA (min.)	OPIS NASTAVNIH AKTIVNOSTI	ISHODI	OBLICI RADA	METODE UČENJA I POUČAVANJA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>Etape i podetape (min.)</p> <p>UVOD (7')</p>	<p>Pozdrav učenicima, upisivanje nastavnog sata te upisivanje odsutnih učenika. Na početku sata učitelj će odraditi uvodno ponavljanje gradiva prethodnog nastavnog sata, prvo provjeravanjem rješenja domaće zadaće (RB/49-50, zadaci 1-3) <i>Napomena: ukoliko neki od učenika pokaže iznimno znanje i povezivanje, ocijeni ga.</i> Zatim na ploču u središnji krug učitelj upisuje pojam <i>polis</i> te prozivam učenike da upišu pojmove koje povezuju s tim pojmom te da objasne njihovu vezu. Nakon toga na platnu se projicira prikaz spartanske i atenske obitelji te učitelj ispituje učenikakojim je slika privlačnija, njima bliža i zašto. Poslije odgovora i zapazanja, učitelj govori kako je lijevo prikazana spartanska, a desno atenska obitelj te ćemo danas učiti o Sparti i Ateni. Zatim na ploču učitelj piše naziv današnje nastavne jedinice - SPARTA I ATENA.</p>	4,5	frontalni rad, individualni rad	metoda razgovora, metoda čitanja, rad sa slikovnim izvorom	radna bilježnica, laptop, projektor, ploča, flomasteri
<p>GLAVNI DIO (33')</p> <p>Osnivanje Sparte i Atene (5')</p>	<p>Pomoću karte u UDŽ/84 učenici određuju geografski smještaj Sparte i Atene - <i>U kojem dijelu današnje Grčke se nalaze Sparta i Atena? Zna li možda kako se zovu poluotoci na kojima su ovi polisi smješteni? Koja mora oplakuju te poluotoke? Kakve djelatnosti omogućuje reljef?</i> (Uvođenje učenika u geografske pojmove Peloponez i Atika ukoliko ne znaju). <i>Pomoću legende odredite koje se pleme nalazilo na prostoru Sparte, a koje na prostoru Atene.</i> Nakon što učenici odgovore na ova pitanja, na ploču učitelj crta tablicu usporedbe Sparte i Atene (v. plan ploče), te u prvu kolonu <i>Gdje?</i> upisuje Peloponez i Atiku u odgovarajuće ćelije; pod <i>Tko?</i> upisuje Dorani i Jonjani.</p>	1,2,4	frontalni rad, individualni rad	metoda razgovora, snalaženje na geografskoj karti	udžbenik (karta UDŽ/84), ploča, flomasteri
<p>Vlast u Sparti i Ateni (12')</p>	<p>Učitelj se sistematično i u osnovnim crtama prikazati strukturu vlasti u Sparti i u Ateni. Posebnu pažnju će posvetiti na pojmove <i>geruzija, efori, aristokracija, arhonti</i>. Učenici će zatim usporediti strukturu vlasti u Sparti, Ateni i Egiptu (→intrapredmetna korelacija). Nakon učiteljevog izlaganja i usporedbe vlasti, učitelj će prozvati dva učenika koji će u kolonu <i>Vlast</i> upisati tip države, jedan za Spartu, jedan za Atenu te će ih zamoliti da još jednom razredu ponove tko vlada u Sparti, odnosno Ateni.</p>	3,4,6	frontalni rad, individualni rad	metoda izlaganja, metoda razgovora	ploča, flomasteri
<p>Život u Sparti i Ateni (16')</p>	<p>Učitelj će zamoliti učenika da pročita tekst ispod slike u UDŽ/92 (prikaz atenske agore). Učitelj će zatim postaviti pitanja <i>Što je agora? Tko je sudjelovao u političkom životu polisa? Zašto je Grcima bila važna zajednica? Tko su idioti? Koja današnja riječ je izvedena iz te riječi? Ima li isto značenje kao i u Grčkoj?</i> Učitelj će zatim pitati učenike koju su ulogu u egipatskom društvu imali robovi. Zatim će objasniti ulogu helota u spartanskom društvu te robova u atenskom društvu. Kao zanimljivosti,</p>	3-6	frontalni rad, individualni rad	metoda čitanja, metoda rada sa slikovnim izvorom, metoda	slikovni izvor (UDŽ/92), laptop, projektor, ploča, flomasteri

ZAVRŠNI DIO (5')	<p>učitelj će učenicima pojasniti što su to <i>kriptije</i> i <i>hipoteke</i>. Potom će zamoliti učenike da vrednuju položaj robova u Sparti i Ateni.</p> <p>Učitelj će projicirati sliku spartanske obitelji s početka nastavnog sata te će objasniti strukturu spartanske obitelji i karakteristike spartanskog odgoja. Zatim će projicirati sliku atenske obitelji te će objasniti strukturu atenske obitelji i karakteristike atenskog odgoja. Potom učenici zapisuju plan ploče do kraja.</p> <p>Učitelj kratkim pitanjima provjerava usvojenost pojmova današnje nastavne jedinice. Zadaje domaću zadaću - <i>Ja kao spartansko dijete</i> jednoj polovici razreda, a drugoj <i>Ja kao atensko dijete</i>. (<i>Oblikujte sastavak na temu Ja kao spartansko dijete ili Ja kao atensko dijete. Sastav ne treba imati više od 300 riječi. Koliko imate riječi u sastavaku, možete provjeriti tako da izbrojite prva tri reda vašeg sastavka, taj broj podijelite s tri, a taj broj pomnožite s brojem redova vašeg sastavka. U uvodu predstavite svoju obitelj i čime se bavi pojedini član obitelji. U središnjem dijelu opišite vaše djetinjstvo - kako provodite vrijeme, tko su vam prijatelji, kako se hranite, kakav odnos imate s roditeljima, koje su vaše obveze. U zaključku se osvrnite koliko ste zadovoljni svojim djetinjstvom. Za sastavak imate rok 7 dana.</i>)</p>		frontalni rad	<p>razgovora, metoda izlaganja, metoda prepisivanja</p> <p>metoda izlaganja, metoda razgovora</p>	
-----------------------------	--	--	---------------	---	--

IX. ANALIZA ODRŽANOG SATA (esej)